

PAOLO KAZARIN - DARVIN PASTORIN

NAS DVOJICA U OFSAJDU

RAZGOVORI O FUDBALU I DRUŠTVU

Beograd 2008

Naslov originala: Noi due in fuorigioco
Paolo Casarin, Darwin Pastorin ed Eleuthera editrice 2005

© Copyright za srpsko izdanje: Novoli, Beograd 2008

Prevod: Igor Radojčić

Korektor:Ljubica Brailo

Lektor: Sanja Nastić

Za izdavača: Igor Radojčić

Priprema za štampu: Saša Živaljević

Foto:Tanja Valič

Tiraž:500 primeraka

Naslovna strana:
detalj sa utakmice Evropskog prvenstva 2008,
Italija - Holandija.

*Zahvaljujemo se od srca
Pjepaolo Kazarinu,
trećem ćutljivom sagovorniku,
za početnu ideju
za neprestano hlabrenje
za strpljivo pravljenje transkripta...*

Tekst pisan kurzivom pripada Darvinu Pastorinu, a standardna verzija teksta njegovom sagovorniku Paolu Kazarinu.

OD IGRE DO BIZNISA

Zašto smo nas dvojica ovde? Ti, koji si bio veliki sudija zatim trener novih sudija, i ja, koji sam skoro ceo život sportski novinar? Da bismo ogolili, bez prećutkivanja, bez barijera, bez maski, osećanje koje je unutrašnja strast, veoma jako osećanje: fudbal. Odmah ću se pozvati na dobitnika Nobelove nagrade, Tomasa Eliota, koji je definisao fudbal kao osnovni element savremene kulture. Slažeš se?

Naravno, i dodao bih da ovde nismo slučajno, već da bismo suočili naše priče. Svaki razgovor pokreće određeni smisao. U našem slučaju postoji želja da napišemo na ovim stranicama neka osnovna sportska i ljudska iskustva, pokušavajući da na površinu iznesemo misli i osećanja. Rizik, u suprotnom slučaju, je da ih zaboravimo, da izgubimo sećanja. To je što se tiče prošlosti, ali plašim se i za budućnost, imam utisak da fudbal ide silaznom linijom, gubi smisao koji je imao. Možda želim da oživim prošlost da bih zaštitio fudbal sutrašnjosti. Da saznamo da li će se moći igrati. Igra je način otvaranja prostora za razmišljanje. Pre nekoliko meseci sam bio na jednoj konferenciji. Jedan od govornika bio je i filozof, Aldo Rovati, a tema, u širem smislu, je bila igra. Rovatijeve reči su me pogodile zato što je govorio o igri kao o važnom delu egzistencije kao što su ljubav, rad, moć, iako ne u toj

meri kao ove nabrojane. Igra stoji nasuprot svemu tome, i u toj perspektivi bi je trebalo i posmatrati - ako se ne varam tu misao je Rovati preuzeo od Finka - suprostavlja se moći. Igra nije potrošna roba. Igra je besplatna. Ona je prekid, sadašnjost koja se zaustavlja, momenat pauze koji nas udaljava od rutine. Da biste igrali ne možete biti potpuno organizovani i racionalni, nego je potrebno biti u stanju lucidnosti, totalnom oduzeću, oscilirati između blizu i daleko. Drugim rečima, da biste rekli "igram se", morate da budete slobodni. Kad pomislim na naš fudbal naježim se. Nestala je volja, dakle sposobnost da se okrene ka poboljšanju, pokušava se samo udovoljiti potrebama televizijskog gledaoca. U suštini današnji fudbal, pomešan sa reklamama, postao je začim za povećanje potrošnje, pretvarajući se tako u proizvod.

Mislim da si potpuno u pravu: mislim da je bitno zapamtiti, ne izgubiti sećanje. Ovo je zemlja, između ostalog, koja jako brzo zaboravlja. Daću ti primer: tiče se velikog pisca i sportskog novinara koga si upoznao, a koga ja i dalje jako volim, zato što je obeležio moj život: Đovani Arpino. Pričaćemo i o tome, ali znaš i sam, da je bio veliki komentator sportskih dešavanja. Danas je zaboravljen. Želim, ovde, da se prisetim Arpina i mnogih drugih, veliki i malih, anonimusa i čuvenih, koji su odbačeni, zaboravljeni. Svi ti ljudi koji su bili deo našeg sveta.

Osim Arpina, mnogi su pisali o fudbalu do pre nekoliko godina. Te stranice kada se danas čitaju kao da su pisane pre mnogo, mnogo godina. Svako od njih je bio svedok, kao pisac ili igrač, fragmenata fudbala u kojoj je igra predstavljala najveću vrednost. Johan Krojff je nedavno objavio knjigu sa interesantnim naslovom: Volim fudbal, ali ne savremeni. U naše vreme nije bilo te dvojnosti igra - vrednost. U toj knjizi ne postoji želja da se slepo veliča romantični fudbal prošlosti, mada je današnjem fudbalu upućena ogromna kritika, fudbalu koji je orijentisan ka rasonodi, i time priziva socijalnu vrednost. U ovogodišnjem šampionatu prve slike koje nam stižu sa terena su ironične. Služi nam se televizijska karamela dok su svlačionice još "vruće".

Koristiš glagol igrati, ali više nije tako, nema više igre.

Čuo sam Platinija kako tvrdi, prilično ubedljivo, da ako ga izaberu za predsednika UEFA, da će sve učiniti da fudbal zadrži karakteristike igre pre nego što bude sveden na biznis. Sumnjam da će uspeti, ali navijam za njega. Predviđam jaku opoziciju u liku Nemca Franca Bekenbauera, koji je najbliži ekonomskoj viziji fudbala ali i zaštiti interesa najvećih fudbalskih klubova.

Igrati, u stvari, vratiti se igri. U stvari strasti. Zabavi. Porazu, koji ne bi trebalo da predstavlja dramu, tragediju. Deca se igraju, a mi stariji smo od fudbala napravili ekonomsko i medijsko čudovište.

Moramo, stoga, da utvrdimo koji su to razlozi koji zatamnjuju fudbal, koji od nepredvidivog duela prave globalnu pozorišnu predstavu. Danas izgleda da je najveći uspeh kako prodati televizijska prava, kao i ona vezana za organizaciju i distribuciju samog događaja. Ekonomski projekat čiji je cilj da pobedi kvantitet događaja nad kvalitetom sportske priredbe. Utakmice svakog dana u godini, svakog sata u danu, uz striktno poštovanje televizijskih palimpsesta. Početak utakmice nakon kojeg, čini se, ubrzo stiže i kraj utakmice. Devedeset minuta sa poluugašenim svetlima, tokom kojih je sve pod kontrolom, ušminkano, skoro zarobljeno. Smanjuje se mašta, nema slučajnosti i nepredvidljivosti. Želim da barem sudije zadrže stepen slobode. Čak i da pogreše. Danas je važan, samo, urlik komentatora, koji je sve glasniji. A potom, muka novinara koji treba da dobije izjavu utučenog igrača, nakon završene utakmice. Sve se troši pre i kasnije. Ali tokom utakmice šta se dešava? Igra se? Koja igra? Može li, i dalje, da se govori o emotivnom iskustvu? U bližoj budućnosti, ako se nastavi s tom tendencijom, imaćemo samo jedan model igranja fudbala, svaka utakmica će biti kopija prethodne. Ko će moći da daje predloge radi izmene pravila, satnica, kalendara? Možda će nekome i to pasti na pamet, naravno, nakon što dobije rezultate anketa.

II

FUDBAL MAŠTE

Hajde Paolo, otvorimo album sećanja, nostalgije, žaljenja. Kada si počeo da voliš fudbal, gde je počela strast?

Počinje sa jako tužnim događajem, tragedijom ekipe Torina. Imao sam 1949. tek devet godina i živeo sam u gradu Mestre. Sećam se kako sam slušao prenos sahrane velikog Torina. Govorili su o rukavicama Bačigalupa, golmana Torina, pominjali eleganciju Grezara, snagu Balarina. Podsetili su me da su Macola i Loik igrali u crno-zelenom dresu Venecije. Taj staloženi glas, koji je jako vešto birao reči, koji je dolazio sa radija, možda je to bio Karozio, prenosio mi je tugu, prenosio je direktne emocije. Osetiti emocije, a da ništa ne vidiš. Prvi kontakt sa fudbalom mi je stigao putem magnetnih talasa, a ne zahvaljujući očima. Pitao sam se: ko su ti igrači? Zašto je voditelj govorio o rukama golmana Bačigalupa? Kakve je ruke imao golman Bačigalupo? Da li je imao velike ruke kao što su rukavice? Da li svi golmani imaju velike ruke kao Bačigalupo? Ti igrači su mi izgledali ogromni, mitski, pre svega zbog radijskog prenosa sahrane, kao neke tragične i slatke priče.

Nekoliko meseci pre tragedije, Torino je igrao u Padovi, a utakmica se završila četiri prema četiri. Oduvek sam mislio da sam

bio na toj utakmici, ali nije bilo tako. Samo sam zamislio događaj. Moje interesovanje i uticaj fudbala su bili toliko jaki da sam ja zamislio put od Mestra do Padove, u jako, jako starom vozu. Imam "uspomenu", bolje reći fantaziju vezanu za drveće ispred stadiona Apijani u Padovi, koje sam očigledno izmislio. Stadion u Padovi sam video, u stvari, tek godinama kasnije. Eto, fudbal se tako osećao, zamišljao i mislilo se o njemu, da se mogao pomešati s realnošću. Čista fantazija. Fudbal je uzburkao maštu, toliko da još uvek imam utisak da se sećam onog starog voza koji me je odveo u Padovu, i koji mi je omogućio da držim noge van vagona i da posmatram kamenje koje je ležalo na pruzi koja je nestajala za nama. Čista fantazija, tačno, ali kakvo intenzivno osećanje. Za mene je fudbal samo to i mogao biti zato što novca za odlazak na utakmice nije bilo, a moj otac nije bio popustljiv. Ali, ipak, često mislim na Mestre i na našu narandžastu kućicu.

Ispricao si priču koja me podseća na Borhesa, gde se fantazija, imaginacija mešaju sa stvarnošću. Za mene je fudbal bio jezik. To nas dovodi do mojih roditelja. Ja sam ponosan sin dvoje emigranata iz Verone, koji su posle rata otišli za Brazil bez ičeg ... čuveni kofer od kartona (imaju ga još uvek, radi uspomene). Otišli su kada je to predstavljalo avanturu, odlazak u nepoznati svet. Danas svi poznaju Brazil, iako tamo nikada nisu bili: postoje dokumentarci, filmovi pa i gomila telenovela. Za moje roditelje Brazil je bio samo reč: svet u kome je trebalo da bude svega i više od toga. Skoro mesto kao iz Salgarijevih priča. Stigli su u Brazil 1951., i nije im bilo lako. Mama i tata su već imali jedno dete, Lamberta koji je danas doktor. Tokom 1954. mama je izgubila blizance(dečaka i devojčicu), koji su umrli odmah po rođenju. Tamo su i sahranjeni: hrabar izbor, tužan, ali po meni važan, jer oni su ipak deca te zemlje, premda je njihov život trajao jedan dan. Ja sam rođen u Sao Paulu, 1955, u kvartu Kambuči, u ulici Naše Gospe Lurdske. Objasniću ti zašto je za mene lopta bila jezik. Lopta je bila krpenjača i sredstvo komunikacije sa mojim vršnjacima, Poljacima, melezima, Jevrejima, Japancima. Na taj način, uz loptu, uz krpen-

jaču, svi smo govorili istim jezikom. Zahvaljujući lopti smo se razumeli, uspevali da kažemo jedno drugom mnogo toga.

Verovatno se sećaš da je 1950. Brazil pretrpeo veliki poraz, dva prema jedan od Urugvaja. Tragedija celog naroda je pretrpljena na stadionu Marakana u Riju. Na toj utakmici na голу Brazila stajao je melez, Moakir Barbosa. Tragični heroj, neopravdano optužen za poraz, kome sam posvetio knjigu: "Poslednja parada Moakira Barbose".

Ubrzo sam postao navijač Palmeirasa, koji se prvo zvao Palestra Italia. Tek 1942. ime je promenjeno, zato što se Brazil pridružio SAD-u, i odbacio fašističku Italiju, i promenio sva imena koja su imala italijanski prizvuk. Počeo sam sa ocem da odlazim na stadion, da bi gledali tu predivnu ekipu. Njihov napadač je bio prozvan Macola, pošto je izuzetno podsećao na Valentina Macolu iz velikog Torina. Znaš ko je bio taj igrač? Žoze Altafini, moj prijatelj s kojim sam sarađivao na televiziji Telepiu' a zatim na televiziji Sky. Nešto kasnije, 1961. moji su uspeli da uhvate sreću, kako se govorilo, pošto su rešili da se vrate u Italiju, ali ne u Veneto, nego u Torino.

Baš čudno. Pričaš o svom poreklu, o svojim roditeljima koji su napustili Veneto i otišli u Južnu Ameriku...nešto slično se i meni moglo desiti. Moj otac je radio kao radnik u brodogradilištu u Bredi di Porto Margera: za mene on nije bio običan stolar, činilo se da je inženjer šta je sve znao da uradi sa drvetom. Uveče se vraćao kući mrtav umoran. Uprkos svemu, tanjiri nam nisu uvek bili puni. U Veneciji, naravno obuhvaćeno je bilo i Mestre, su tokom 1948. besneli štrajkovi, kojih se dobro sećam. Jako dobro kao sahrane Torina. To su bile bitke, tokom kojih su radnici stavljali točkove vagona na šine da bi napravili barikade za borbu protiv policije. Policija je često veoma grubo intervenisala. Sećam se da su se, nakon štrajkova, radnici okupljali na ulici Pjave, podižući na barjake majice radnika, koje su bile umrljane krvlju od udaraca policije ili čak od metaka. Sa trotoara sam pokušavao da ugledam oca: bio je jako visok, tako da ga

nije bilo teško videti. Kakv uzdah olakšanja! Tih godina u mojoj porodici su se često pominjale dve države Južne Amerike: Argentina i Venecuela. Često bi moj otac rekao majci da je vreme da se pripremimo za put u Argentinu. Put koji bi nam promenio život. Kočnica je bila moja mama koja nije želela da napusti Veneto. Na kraju, 1949. Breda, naše mesto, je pobedilo Argentinu. Otac je odlučio da ostane i nastavi posao u brodogradilištu. Zamalo nisam postao Argentinac, zamalo nisam postao navijač Boke. Pomisli kako je čudno veronsko-brazilski navijač Palmeirasa protiv venecijansko - argentinskog navijača Boke. Avantura zamalo izbegnuta...

*Vidim da nas vezuju zajednički koreni iz regije Veneto, mada su ljudi odatle uvek negde odlazili, ali moji roditelji nisu bili prvi emigranti iz moje familije. Prvi koji je krenuo bio je moj pradedo još na početku dvadesetog stoleća. Krenuo je iz Svete Marije iz Sale, u provinciji Venecija, sa mnogo dece i mnogo snova. Da li veruješ da se glavni trg grada Minas žerais, zove upravo Pastorini, po mom pradedi
(moje prezime se u Brazilu izgovara Pastorini, tako da osim što imam dva pasoša , imam i dva identiteta).*

Podsećanje na tvog pradedu me asocira na predivan CD koji sam nedavno slušao, Gultijera Bertelija, u pratnji sastava Compagnia delle Acque. Pesma se zove Sećanje na pradede, i nije ništa drugo nego omaž Valmoru Maraski, brazilskom kantautoru italijanskih korena, koji posvećuje pesmu svojim precima koji su pre stodeset godina krenuli iz Veneta i Frulija ka novom kontinentu. Maraska je jedan od vodećih interpretatora narodne "talijanske" kulture, koja je nastala u južnim brazilskim državama. "Talijan" je bio čudan dijalekt, neka vrsta novog jezika koji je u sebi spajao više dijalekata severa Italije. Pesma govori o ljudima koji su napravili ogroman put, koji su imali hrabrosti da to učine, radili naporno da bi osigurali budućnost svojim naslednicima i koji su, pre svega, odneli i čuvalli svoju kulturu u dalekoj Južnoj Americi. Jedna lepa strofa te pesme ide ovako:

Kad su bili praznici
sastajale su se porodice
pevalo se, boćalo
Igrale se karte, provodile noći cele,

zadovoljni igrali smo moru
i pili potoke vina;
a kada je glad stigla
palenta bi se iz zdele jela.

Kada govorimo o porodičnim vezama i njihovom odnosu prema fudbalu, pada mi na pamet nekoliko tužnih stvari. Pokušaću da objasnim. Ako fudbal shvatite kao učitelja mašte, metafore, fantazije, onda će vam on biti prijatelj za ceo život, biće način da započnete igru. Onda, možda, postaneš sudija, novinar ili igrač, ali ćeš uvek na fudbal gledati na taj način. Ako, nasuprot, tome fudbal tumačite kao posao ili kao način da stignete na naslovne strane lako će doći do anomalija. To je ono što često danas možete da vidite u savremenim školama fudbala. Kako je žalosno videti roditelje koji dovode decu na trening i svadaju se sa trenerom zato što njihov sin bolje igra na desnoj strani, a on ga uporno stavlja na levu. Polusluđeni roditelji, koji stoje kraj ograde igrališta, spremni da vređaju sudiju i unište igru sopstvene dece.

Da, istina je, tužno izgledaju ti roditelji kraj terena uvereni da je baš njihovo dete Maradona. Vidiš ih, očevi i majke, viču, mašu, gube glas zbog postignutog ili ne postignutog gola, ili zbog prekršaja koji nije dosuđen. Roditelji bez kvaliteta, koji misle i vide dete kao ogroman račun u banci. Zato se Paolo, ne možemo sakrivati iza poezije, fudbal danas znači popularnost, novac, moć.

To nije bilo tako u mom slučaju. Kao dečak, stanovao sam, kao što sam rekao, u gradiću Mestre, u ulici Frančesko Baraka,

u kojoj se nalazio stadion. Utakmice nisam mogao da gledam, već sam i to pomenuo, zato što ekonomsko stanje moje porodice to nije omogućavalo, ali sam čuo iz svoje kuće, koja je bila tristotine metara od stadiona, glasove, radost, vrisku. Tada su stadioni ispravno nazivani sportski tereni. Nedeljom popodne, s vremena na vreme, bi se čulo more glasova i strast bi me nagnala da se približim stadionu. Rekao bih majci: "Idem da čujem izbliza". Čini se neverovatnim, ali je moj odnos prema fudbalu tako počeo, bez gledanja utakmica. Kad samo pomislim kako je danas, gde se sve svodi na gledanje, i to čak ne uživo, nasmejem se. Tako slušajući, uspevao sam da zamislim ono što se dešava, čak i više od toga, kao u slučaju mog putovanja u Padovu. Danas deca, pošto sve mogu da vide, rizikuju da izgube maštu ali ujedno da prestanu i da slušaju.

Fudbal je za mene predstavljao pristup ka kolektivu, u smislu jedinstva s drugima ne samo u društvenom nego i u političkom smislu. Za mene je fudbal uvek bio proleterski sport, zato što se igrao s krpenjačom na ulici punoj prašine i kamenčića, a istovremeno svi smo bili deca emigranata. Sve to ima predrevolucionarno značenje po mom mišljenju. Pomisli da je Brazil 1958. osvojio svoje prvo Svetsko prvenstvo (kup Žila Rimea), i to je učinio zahvaljujući dečkiću koji je pre toga bio čistač cipela - Peleu - uz ogromnu pomoć igrača koga smatram najčudnijim igračem na svetu, onaj koji mi je promenio život sa narativne tačke gledišta, imajući u vidu da sam počeo da pišem misleći na njega. Govorim o Garinči. Kakva kombinacija: kada sam se rodio 18 septembra 1955. u Sao Paulu, tog istog dana u Rijiju, Garinča je debitovao u nacionalnoj selekciji Brazila protiv Čilea.

Priča o tom igraču ostavlja na mene misteriozan, neobičan utisak. Rođen u Pau grande, u kolibi, odmah dobija dečiju paralizu. Doktori kažu da malo toga može da se učini: ili će umreti ili će imati problema s kretanjem kroz ceo život. A upravo njegova fascinantna igra proizilazi iz činjenice da ima krivu nogu. Sastavio je neverovatnu fintu, kojom je mogao da prevari bilo kog čuvara. Postoji prelepa fotografija: Garinčina finta i tri igrača SSSR-a, koji

istovremeno padaju na zemlju. Kreativna finta protiv snage bez mozga. Garinča je umro sam i napušten, naliven rakijom, u psihijatrijskoj bolnici u Rijuu. Govorim o čoveku koji je oduvek živeo između mašte i realnosti, analfabeta koji je poznao jezik vrabaca. Postoji priča o njemu koja me je strašno pogodila i koju sam pričao mnogo puta. Selekcija Brazila se vraća u Rio iz Švedske, nakon što je osvojila Svetsko prvenstvo. Gomile sveta na ulici, počasti, a na kraju ih prima i guverner, euforičan, koji izjavljuje da će svakom igraču pokloniti vilu. Svi prihvataju s oduševljenjem taj poklon, osim Garinče. Jedinu je ozbiljan, ne raduje se, ne smeje se, ne podiže trepavice na slavlje režima. Guverner, uznemiren, pita se: šta li će da traži ovaj nepismenjaković? Pita ga to direktno: "Dakle Garinča, šta želiš?". A Garinča, znaš šta je učinio? Pokazuje rukom na kavez i kaže: "Želim slobodu za ovog vrapca, a ne vilu". Takav je bio Garinča.

On je bio jedan od igrača koga su najviše opevali, opisali, obožavali, razni kantautori, poeti i pisci, kao što su Vinicijus de Moraes, Edilberto Kutinjo i Karlos Dramon de Andrade. Kutinjo je napisao perfektu rečenicu koja u sebi sadrži suštinu: fudbal, kao i književnost, ako se koristi na pravi način, predstavlja snagu naroda. Diktatori prolaze, uvek će proći, ali Garinčin gol je trenutak u večnosti. Niko ga neće zaboraviti. Garinča, i danas, pravi finte, poklanja nam maštu, poeziju, želju da shvatimo svet. Kao da je taj vrapac nastavio da me sledi, korak po korak, u profesionalnoj karijeri, ali zbog njega nikada ne gubim nadu. Zato što je za njega fudbal bio bajka. Napuštao je trening Botafoga, brazilske selekcije, da bi se vratio u svoj gradić Pau grande da igra, bos, sa prijateljima iz detinjstva.

Neodoljiv je ovaj povratak korenima. Garinča je, zaista, bio izvanredan. Nikada ga nisam gledao uživo, ali sam upoznao Pelea, velikog igrača, premda je on bio lišen te poezije koju je imao Garinča. Pele je, možda, suprotnost Garinči, uvek ukalupljen u stereotip koji ga, uvek, predstavlja na isti način. Bez mana, ljubazan, nikad protiv nečega. Skoro sasvim običan čovek.

Pele i nakon završetka karijere ne izgleda kao običan čovek. Nosi svoje postere kao Bufalo Bil koji je vodio sa sobom cirkus. Nikada ne bih mogao da pišem o njemu: sve je previše savršeno, mada me ganulo kada sam ga video kako plače zbog sina koji je završio u zatvoru zbog droge. Volim da pišem o anđelima krivih nogu, o nesavršenima.

Često sam se pitao zašto sam postao fudbalski sudija. Priznajem, čudna figura, danas se na nju gleda kao na odlučujuću, koja je uvek u centru televizijske pažnje. Pošto je toliko u centru pažnje, stoga je i prilično nezaštićen. I ja sam počeo igrajući fudbal po neravnim ulicama, u neodgovarajućoj obući, ali to je priča svih nas koji smo rasli do sedamdesetih godina prošlog veka, kada su asfaltirane sve ulice, i od kada njima gospodare automobili. Igrao sam u odbrani, u lokalnoj ekipi, govorim o pedesetim godinama, i brzo sam shvatio da igrač mora, pre svega, da bude talentovan. Shvatio sam da nikada neću postati profesionalac. Ipak fudbal me je oduševljavao, sve više i više. Način da se ostane na terenu, u kontaktu s igračima, je bio da postanem sudija. Mogao sam tako da nastavim da maštam i sanjam. Veliki uticaj na moje formiranje kao sudije imao je prijatelj iz detinjstva koji je igrao kao štoper, koji me je često hrabrio da nastavim na svom putu. Taj igrač bio je Dino Pancanato.

Ah da, Napoli!

Da. Kasnije će postati štoper, izuzetno grub, Napolija. Bio mi je najbolji prijatelj tih godina, a radio je kao strugar. Trenirao je i radio. Postali smo prijatelji, mada smo bili različiti. Ja sam studirao i pričao, on je radio i slušao. Noću smo šetali po trgu Fereto, razgovarajući o fudbalu: moja teorija sa njegovom praksom. Nadopunjavali smo jedno drugog. Postali smo kao braća zahvaljujući fudbalu. Interesantno da je moj prijatelj postao jedan od najgrubljih igrača. Ja, sudija koji striktno primenjuje

pravila na terenu, a on, odbrambeni igrač koji je bio više nego odlučan...da načini što više prekršaja. Još jedno nadopunjavanje. Bio je, iznad svega, jako plemenita i dobra duša.

Grešim ili je za njega vezana čuvena svađa prilikom jednog susreta Napoli - Juventus?

Ne, ne grešiš, u sve je bio uključen i onaj neverovatni igrač Omar Sivori. Nemoguće je zaboraviti, zato što svaki put kada čujem ili vidim Dina, on me podseti na to, smejući se. Priča o udarcima, šaketanju kako se kaže u žargonu, na stadionu San Paolo, koja je uvek drugačija, uvek duža i preciznija u detaljima kako godine prolaze. U suštini Pancanato i Sivori su udarali Salvadorea, odbrambenog igrača Juventusa, sa veoma preciznom strategijom: Omar Sivori je držao Salvadorea a moj dragi prijatelj ga je udario po licu. Prošlo je dosta godina od tada, ali ni danas mi nije jasan njihov postupak. Kada ga danas pitam, Dino promeni temu. Pancanato je dobio ogromnu kaznu: kažnjen je devet kola!

Hajde da govorimo o korenima, o prvim izborima. Kada sam bio dečak, moj otac je smatrao da je važnija diploma hemičara nego iskustvo igrača. Nije dolazio na stadion da navija za mene, da se svađa sa drugim roditeljima ili sa trenerom. Ne, moj otac nikada nije dovodio u sumnju izbore mog trenera. Bavio se svojim poslom. Da li znaš šta mi prvo pada na pamet kada razmišljam o motivima koji su me ponukali da postanem sudija? Kopačke s kramponima. Da, prave fudbalske cipele. Kao sudija mogao sam da koristim takve cipele, što je davalo osećaj uključenosti, osećaj da sam deo grupe. S druge strane, kramponi vas čine višim, neudobni su za loše asfaltirane ulice, kakve su tada bile, ali su u poptunosti adekvatne za travnati teren. Da bih bio precizan, tada smo ih zvali ušnirane cipele i bile su u većini slučajeva crne. Danas te cipele, neki novinari nazivaju fudbalske cipelice, i možete ih naći u beloju, zlatnoj, ružičastoj boji. Da li možete da zamislite Romea Banetija ili Roberta Boninsenu, ili čak Đidija Rivu ili Đuzepea Furina da šutiraju fud-

balskim cipelicama? Svašta. Tada mi je mama sašila sudijsko odelo. Tačno, precizno, zato što je odelo moralo da traje što duže.

Ispričaću ti kako sam odsudio svoju prvu utakmicu. Otišao sam u Oderco na utakmicu juniora. Nisam ni sam znao šta radim u sred terena, niti ko se brani, a ko napada. Odmah sam osetio vezanost za taj fudbalski svet: u igračima sam video svog prijatelja Pancanata. Nisam imao želju da komandujem igračima, nego nameru da komuniciram sa njima, potrebu da podelim fudbalsku igru sa njima. U suštini i ja sam bio jedan od igrača. Počeo sam u Odercu, jednog dana, u deset ujutru.

Oderco! Igrač Juventusa Zigoni je iz Oderca. Stanovnici se zovu, što je čudno, Opiterđini. Kao mali sam voleo Zigonija. Buntovnik koji je rekao Omaru Sivoriju: "Bolji sam od tebe". Nije poštovao pravila, često je izazivao protivnike ali i život.

Baš tako, Zigonijev gradić. Treću utakmicu u karijeri sudio sam u Fosalti di Pjave i sećam se detalja koji je poprilično uticao na moje ambicije. Ako sam pomislio ko zna šta, zato što imam cipele sa kramponima, stigao mi je odgovor sudbine. Vozom sam išao od Mestra do Fosalte, i stigao sam tri sata pre početka utakmice, noseći u ruci, prilično vidljivu, sudijsku torbu. Na startu karijere sudije su pažljive i strogo se pridržavaju uputstava svojih nadređenih. Otišao sam na teren i javio se ekonomu, koji je trebalo da mi pokaže svlačionicu. Ekonom me je upitao na dijalektu. "Zašto si došao tako rano? Ima još dva sata do utakmice. Moraćeš malo da sačekaš". Čekao sam iznenađen, dok se ekonom dovikivao sa čovekom koji je obeležavao igralište. Čuo sam ga kako viče: "Nino, vadi konja iz štale, stigao je sudija". Dakle tako, sudijska svlačionica je bila u štali. U glavama te dvojice sudija je, verovatno, bio pomoćna figura, neko ko pomaže da se odigra utakmica, kao što konj pomaže njima u polju.

Ta priča o konju me podseća na Osvalda Sorijana. Njegove

neobične, ironične, tužne priče o lopti. Kakvi likovi! Mister Peregrino Fernandes, Kostante Gauna, mačak Dijaz, junaci neverovatne priče Najduži penal na svetu. Pa još Kuko Pedraci, Susio Orlando. Napisao je Paolo Kolo, koji je preveo Sorijanove priče o fudbalu." Sorijano piše o fudbalu , i piše o utakmici. Sastavlja ekipu, organizuje taktiku, na osnovu igrača koje ima na raspolaganju. Daje gol, a pobeđuje priča".

Vraćaju mi se u sećanje utakmice koje sam sudio po ostrvi-
ma u Venecijanskoj laguni. Na tim mestima se desilo jako mnogo čudnih stvari. Ne mogu da zaboravim pojam "derbija" koji nosim u sebi odkako sam postao sudija. U suštini San Pjetro u Volti protiv Pelestrine je derbi lagune. Dva ribarska seoceta, na istom ostrvu, čuvena po ribi koja se lovi, bukvalno, ispred kuće, i koja ne može biti ukusnija, ili po ribarima i njihovoj naravi kada ostave mreže za pecanje i kada dođu na stadion kao navijači. S jedne strane teren završava u samoj blizini mora, i priče o sudijama koje su spas tražile u moru su bile nadaleko poznate. Kada mi je saopšteno delegiranje, bilo je dovoljno reći: " Dobio si derbi". I tada je bilo gomila utakmica, ali derbi je samo jedan. Vrsta maturskog na osnovu kojeg je moglo da se utvrdi da li poseduješ neophodne kvalitete da rizičnu utakmicu privedeš kraju.

Sudije, ne govorim samo o početnicima, mnogo energije potroše na vreme koje prethodi utakmici. Često puta, u iščekivanju, poželiš da istrčiš na teren, sudiš i što pre sve završiš. To se oseti, posebno, noć pred utakmicu, koja je puna mnogih senki: sto kontroli budilnika da ne bi izgubio voz, torba, oprema, kopačke, dve pištaljke, sve to se spremi još u subotu, s potpunom svešću da je u torbi sve što je potrebno. Torba je plastična ne zna se ko je proizvođač, oprema ispeglana, crna. Rad moje majke joj daje strogi ton, šticne crne sa nijansom azurno plavog, potpuno nove, kopačke polovne, pertle obavezno crne. Sve u svemu zabrinjavajući izgled, skoro mračan, koji je samo mogao da provocira stanovnike ostrva. Voz stiže na vreme, i čini mi se da svi ostali postoje da bi mene

ispratili na tom putu. Put je kratak. Nakon toga bacam poslednji pogled na kopno, na Margeru, na sve cevi koje se dime, na te uništivače koji troše energiju i zdravlje ljudi. Nailazimo na novu hemijsku fabriku. Možda ću i ja ići tamo da radim kada završim školu, i tada će se završiti maštanja o slavi. Nakon velike krivine mosta Slobode nestaju mi s vidika fabrike, sada sam pred Venecijom. Kakve lepe kuće, čak je i Sunce ovde drugačije od onog u Margeri. A verovatno je, ipak, isto. Na brodiću ljudi su veseli. Želeo bih i ja da budem, ali kako kada mi se čini da u stomaku imam ciglu zbog tog blaženog derbija? Kad govorimo o ciglama, te kuće u laguni su zaista prelepe: voda je zelena a kuće žute, ružičaste, crvene, zelene. Toliko je lepih boja, čini se da uspevaju i nebo da oboje, koji nije uvek azurno plavo u tom kraju. Venecija je sada daleko, San Pjetro u Volti na vidiku, brodić uplovljava. Izlaze tridesetdve osobe, niko se ne smeje, svi su ozbiljni: tenzija zbog utakmice? Dobro smo počeli... Hodam po ulicama San Pjetra, vidim samo zidove. Niti dobar dan, barem greškom neko da mi kaže. Sudijska torba je razlog nepoverenja. Sudijska svlačionica ima sto sa četiri stolice, stara fotelja u uglu, žaluzine su dignute a plafon tek što je okrečen. Boca vina na stolu, otvorena. Tražim čašu vode, kao prvi znak čvrstine i strogoće. Ekonom donosi vodu, s osmehom nekoga ko vam se podsmeva, nekoga ko ne ceni čvrstinu i strogoću kao vrednosti. Svlačionica je sto metara od terena, koje treba preći u sudijskoj opremi. Prisutni su impresionirani mojim pristupom i izgledom opreme. U svlačionicama, pre početka utakmice, kontrolišem dokumente igrača. Domaći se svi zovu Skarpa, a oni iz Palestrine Vijanelo, osim ponekog Zenara. Međusobno komuniciraju nadimcima, koji po pravilu ističu fizičke nedostatke. Na prozivci, gde se koriste nadimci, hoću da puknem od smeha: Arturo Skarpa, nazvan Nosonja. Nemoguće je ne primetiti veličinu nosa, koji je prava lična karta. Karlo Vijanelo nazvan Ekser, zbog neverovatne mršavosti. Igra levo krilo. Ko nema nedostatak, kao recimo, Toni Skarpa, nazvan je Đovani. Gledajući te igrače koji deluju poptuno normalno, shvatam da je sudijska oprema ta koja ih zabrinjava. Predstavljam vlast.

Uzimam pištaljku u ruku. Na obodu terena, gledaoci-ribari me gledaju potpuno ravnodušno. Ne pružaju čak ni one lažne i neiskrene aplauze koji se čuju na početku utakmice. Svi se pomalo, neopravdano, plaše derbija. Utakmica se završava nerešeno, dva - dva, skoro kao svi derbiji između ta dva kluba. Publika se čuje samo kada se nekome treba podsmevati, uključujući i sudiju. Nema nasilja. U povratku, sećam se samo zelenila lagune.

Od malih nogu imao sam dvostruku strast: fudbal i književnost. Moram da zahvalim svojoj majci zato što mi je , kada sam bio mali, čitala na portugalskom bajke Monteiro Lobata i avanture Sandokana i Crnog gusara. Moja porodica se 1961. godine vratila u Italiju. Otišli smo u Torino, grad industrije, ekonomskog razvoja, u suštini, grad iskorišćavanja. Bez obzira na ekonomski bum, malo je bilo optimista. Igrao sam u Pertuzi, u Bačigalupu... Na početku kao desno krilo, zato što sam voleo Garinču, da bih kasnije prešao na mesto centarfora. Bio sam mršav i brz. Bavio sam se i atletikom: trčao sam u štafeti 4x100 metara, a u štafeti su bili Đani Lanfranko, reprezentativac Italije u odbojci, Basi, vozač FIAT-a i Paurelo, reprezentativac u skoku u dalj i troskoku.

Dosta sam učio, čitao, zaljubio sam se u Toma Sojera i Haklberi Fina, junake koji su izašli iz magičnog pera Marka Tvena. Bukvalno sam izgubio glavu za romanom Đavo u telu, Rajmonda Radigea. Oduševljen sam bio ženskim likom Marte, žene koja se zaljubljuje dok joj je suprug u ratu. Tragična priča, koju je taj Francuz, koji je umro veoma mlad, predivno napisao. Za mene, dečaka, pisac od šesnaest godina je bio mitska figura, kao fudbaler. Navijao sam za Juventus Juventus koji tih godina nije bio pobednički, pošto se tada završavala epoha Bonipertija, Sivorijeva epopeja, potom Čarls, i počinjao je period "pupantijeva-ca". U stvari tadašnji trener se zvao Sandro Pupo. U toj ekipi je igrao i Anđelo Karoli, koji je tom iskustvu posvetio i knjigu. Zatim Fašeti, koji je danas jako cenjen kao trener. To je bio moj prvi Juventus.

Moj san je bio da pišem o fudbalu. Preokret je došao u trećem razredu osnovne škole kada me je učitelj Ugo Paljuka u školi Silvio Peliko u ulici Madama Kristina, u Torinu, upitao: "A šta ti želiš da budeš kad porasteš?" Bez razmišljanja sam mu odgovorio: "Sportski novinar." Odmah jasne ideje. Nakon toga sam izmislio sportski dnevnik, koji sam prodavao svojoj majci: dve stranice na kojima sam prepričavao utakmice, stavljao naslove, čak sekao fotografije iz pravih novina, i lepio ih u te svoje. Radijska emisija Sve o fudbalu iz minuta u minut je bila moja saputnica svake nedelje. Kada bih čuo: "Pažnja, Gradski stadion u Torinu, Juve je postigao gol...", skakao bih od radosti, imitirao sam gol, onako kako sam ga ja zamišljao. Neverovatne emocije. Kao kada sam noću, stavljajući tranzistor na uho da ne bih probudio braću, slušao prenos boks meča između Benvenutija i Grifita u Medison skver gardenu. Bilo je to uzbuđenje zbog glasa. Otvoreni ulaz u svet mašte.

Na radiju svi sportovi postaju čarobni, zato što ono što reporter opisuje kod nas pravi scenarija i uključuje maštu.

Ti si bio svedok tragedije velikog Torina kao tragičnog trenutka. Nasilni ulazak u život, u njegovu realnost, u njegov pathos. Za mene je to bila smrt, opet u Torinu, Đidića Meronija. Iako sam navijao za Juventus, obožavao sam to romantično desno krilo: Meroni koji je na uzici vodio kokošku kroz centar Torina, Meroni koji se zaljubljuje u Kristinu devojkicu iz luna parka, Meroni koji je nosio broj sedam na leđima i koji je trčao po oblacima. Đidić je bio dugokosi umetnik, sa nepredvidim driblingom kao Garinča. Zauvek ću zapamtiti 15 oktobar 1967. kada je stigla vest: "Meroni je mrtav... Meroni je mrtav". Vest je išla od usta do usta, tada nije bilo mobilnih telefona, hiljade televizija i radija, samo glasovi, glasovi koji su ponavljali "Meroni je mrtav". Sećam se da sam počeo da plačem, a na dan sahrane sam odneo crvenu ružu na grob. Dan kasnije dnevnik "La Stampa" ispričao je priču o dečaku koji je doneo ružu na Meronijev grob. Tragičan klub je taj Torino, zato su mu navijači toliko privrženi. A čuj sad nekoliko neverovat-

nih koincidencija: znaš kako se zvao pilot aviona u kome se nalazila ekipa Torina kada se srušio? Meroni. Znaš ko je, ne svojom krivicom, pregazio Đidija Meronija? Momak od osamnaest godina, navijač Torina i Meronijev poštovalac: bivši predsednik Torina Atilio Romero! Danas Romero uspeva da priča, ali je teškom mukom i nakon mnogo vremena došao do toga. Nedelju nakon Meronijeve nesreće, Torino je pobedio Juventus, u derbiju, četiri prema nula, u apsolutnoj tišini, tišini od koje smo se svi naježili.

Interesantno je primetiti kako našim životima, tvom novinarskom, i mom fudbalskog sudije, igrači imaju važnu ulogu. Za tebe Garinča i Meroni, koji i nakon fizičkog nestanka, ne može da ode iz naših života. Kao mladić, samo što sam završio višu školu, otišao sam da predajem u hemijski institut Don Bosko u mestu San Dona di Pjave. Koga sam zatekao kao učenike? Čereser i Ferari, budući igrači Torina i Udinezea. Koincidencije, susreti, poziv da nastavim sa tom strašću fudbalskog sudije koja je tek rođena a koja se učvrstila u poznanstvima sa mnogim igračima. Upravo me je poznanstvo s igračima vodilo napred, naravno ne želja da ih kažnjavam, uhvatim u grešci. Vraćajući se na fudbalske korene, te igre koja je mnoge ljude ujedinila, i nas dvojica koji smo imali različite puteve, želeo bih da pokušam da objasnim zašto taj sport, koji volim da nazivam igrom, ima takvu privlačnost. Važno je podvući da je fudbal nastao odvajanjem od ragbija, gde se može igrati i rukama, i gde se koristi ovalna opta, koja je simbol za nestabilnu ravnotežu. U fudbalu naglasak je na upotrebi stopala, s kojima nije lako izvoditi precizne akcije, vrsta nerazvijenog instrumenta. Kao da to nije dovoljno, pa je lopta okrugla, a ne ovalna: dakle, maksimalna nestabilnost. Ruke kao najprecizniji instrument su zabranjene. Ruke kojima ...

...se jede.

Da, jede se, svira se, piše se. Nogama se hoda, koči se, trči

se, a fudbal je izabrao samo te udove. Fudbal kao da čoveka stavlja na probu, zahteva dodatni napor, akrobaciju, sposobnost i snagu da izdrži iskušenje da ne upotrebi ruke. Nije slučajno da kada deca igraju fudbal, ona koja su manje hitra ili iskusna, često s namerom zaustave loptu rukama: da bi prekinuli tu tešku igru. Tako i publika, kada vidi igrača koji loptu zaustavi rukama, očekuje od sudije, u svakom slučaju, žuti karton. Fudbal nastaje u toj teškoći da se kontroliše lopta sa slabijim udovima i glavom.

Postoji još jedan dodatni element složenosti imajući u vidu brzinu: brzina pokreta koja se množi sa teškoćom kontrole, kao krotitelj "zveri" odnosno lopte. Fudbal je predivan zbog toga što spaja teškoću i spretnost, instinkt i predviđanje. Odmah nas privuku oni igrači koji umeju sa loptom, koji kontrolišu loptu nogom kao da je dodiruju rukama. Često kažemo: "Vidi kakvu levicu ima onaj, vidi kako štopuje loptu". Zašto aplaudiramo lepom štopovanju? Zato što je to maksimalni izraz sposobnosti razvijanja poverenja između igrača i lopte, vrhunsko prikazivanje "smirivanja lopte", kako kažu novinari na radiju. Ne znam da li je prilika da se analizira glagol "ukrotiti", ali bi to značilo da je sa loptom uspostavljen odnos kao da ona postaje deo nas. Neki od velikih krotitelja lopte mi padaju na pamet Sivori i Maradona, ali oni se čine kao da su jedna celina s loptom, kao da su u pitanju besne i lukave zveri. Maradona koji je imao kratke ali jake noge, skoro pravouglo, igrao je često u kopačkama bez pertli. Kada sam mu sudio, govorio sam mu: "Dijego, zašto ne staviš pertle?", a on je odgovarao: "Ne brini, lopta i moja stopala su ista stvar". Maradona je govorio da je kao dečak sa loptom išao u krevet: za njega je to bila jedina igračka sa kojom i o kojoj je sanjao.

Ako razmišljam o fudbalu, moja sećanja me odmah vode u detinjstvo, u Sao Paolo u Brazilu. Ali, i u Torinu lopta je vrlo brzo postala moja dominantna misao. Kada sam išao u srednju školu, tokom časova, krišom, ispod klupe sam čitao Tuttospot i sportske strane La Stampa, Stampa sera i Gazzetta del popolo.

Kod kuće kada bih doručkovao s roditeljima, uzimao bih sportsku stranu iz La Stampa i čitao bih je dok ispijam belu kafu. Sanjao sam da postanem igrač, stoga sa dvanaest godina odoh na probu na igralište Kombi, koje se nalazi nasuprot starom Gradskom stadionu, a na kome se nalazilo trening igralište Juventusa, kojeg se sigurno sećaš.

Naravno, tamo sam parkirao auto kada sam išao da sudim na starom Gradskom stadionu.

Na Kombiju, koji je tako nazvan po velikom golmanu Juventusa iz pedesetih godina, obavio sam probu sa dresom koji je na leđima imao broj sedam (broj mi je sašila mama). Imao sam kopačke sa plastičnim kramponima, jako kratak šorc a pomalo dugu kosu. Proba je bila uz nadzor dva majstora fudbala: Pedalea i Grosa. Utakmičicu smo odigrali u potpunom haosu, bilo nas je dvadeset protiv dvadeset, imao sam čak sreću da postignem gol (izveden je korner, bacio sam se na loptu, i pogodio je kolenom, a ona je ušla u gol). Počeo sam da se radujem, misleći da sam uradio ko zna šta u životu, i još dok sam se radovao, primetio sam da su ostali nastavili igru. Nakon završene probe, stalo smo svi u red, od nas četrdeset je trebalo odabrati jednog, i to je bio sin Činezinja. Shvatam da je morao da postoji nečiji sin... koji će ti pokvariti radost. Zatim sam igrao u Pertuzi, i moram da priznam da sam tamo prošao životnu školu. Zaista su nas učili fudbalu, i ako si tehničar to bi ti rekli, ili bi skrenuli pažnju: "Dobar si u ovom, ali ne i u onom". U Pertuzi ako napraviš prekršaj, ili se loše ponašaš, trener te ne bi stavljao igru, ili bi te poslao da trčiš dvadeset krugova oko terena. Dobijali smo prave savete, i moram reći da nosim jako lepa iskustva.

I tada je bila važna uloga roditelja. Moji su dolazili na utakmice, ali nisu vređali sudije i nisu galamali na protivnike kada bi me faulirali, u stvari ljutili bi se na mene ukoliko nekoga vređam ili napravim prekršaj. Kao što smo pomenuli, danas su roditelji drugačiji. Moji u meni nikada nisu videli šampiona, obećanje budućeg bogatstva, nego jednostavno dečaka koji je morao da

ojača i koji je imao pravo na zabavu. A igrajući fudbal ja sam se zabavljao.

To je moje iskustvo kao igrača. Kasnije sam igrao za ekipu gimnazije. Igrali smo mnoge važne utakmice, jednu nezaboravnu u Veroni, a zahvaljujući umešnosti u fudbalu, uspeo sam da osvojim srca mnogih devojčica. Kasnije ću ti ispričati kako sam počeo kao novinar, a tu na scenu stupaju i sudije.

Pomenuo si broj sedam. Kao što znaš nekad je najbolji igrač nosio broj devet na leđima, a kasnije je preuzet broj deset.

U Brazilu je to oduvek bio broj deset.

Kod nas je devetka bila važna, jer je on postizao golove. Golman je bio onaj koji se činio najmanje sposobnim za igru, zato bi ga slali na gol. Na gol koji je, ako je teren ozbiljan, imao i stative i prečke, a ako je u pitanju livada, između drveća ili džemperu koji su glumili stative. Ali i broj sedam koji si ti pomen-uo je imao važnu ulogu, ulogu brzine.

Istina, morao je biti brz. Ali danas broj sedam , kao desno krilo, ne postoji.

Slažem se. Ako govorimo o engleskom fudbalu, desno krilo ima vitalnu funkciju: centrira špicu koji postiže gol glavom. Krila su imala ulogu da omoguće špicu, koji dobro igra glavom, da postigne pogodak. Teren za igru je dug preko stotinu metara i širok preko šezdeset metara, što omogućava takvim igračima da pokažu kvalitet. Veliki prostor, ali ostavlja prostor i onome koji je nadmudren, da ispravi svoju grešku. Nije u pitanju bezobzirna igra, nego izazov koji misli i na onog ko gubi duel. Brzina krila i agresivnost napadača, koji glavom ili nogom, mora da postigne pogodak. Fudbal je sport "ekstremiteta". Ekstremiteti, ali ne smete koristiti ruke, koje su simbol prevare, podvale. Ruke su, pak, dozvoljene golmanu: druga strana medalje.

Igra rukom, igra kukavice. Ali fudbal je doživeo udarac rukom: Maradonin na Svetskom prvenstvu u Meksiku 1986, protiv Engleske. "Božja ruka", reče Maradona.

Danas je igra promenjena: nema brzih krila, kada stiže lopta odbrambeni igrači vuku, povlače, zadržavaju protivnike. Smanjen je i broj igrača koji znaju dobro da igraju glavom. Sećaš se Puličija i Betege? Vratimo se još malo na broj sedam i na brzinu ali ovoga puta iz perspetive sudije. Brzina u vođenju lopte, odigravanja, šuta čini sudijski posao još težim. Nije lako uočiti da li broj sedam pada na zemlju zato što je fauliran ili zbog svoje brzine. Danas nema klasičnih sedmica, ali je cela igra postala frenetična i brza, i ako je sudija ranije morao da pazi na akcije Kauzija, Bruna Kontija ili... danas mora da pazi na sve igrače.

Oduvek sam cenio sudije, od samih početaka svoje novinarske karijere. Počeo sam da pišem kao mladić, još u gimnaziji sam pisao za "Piemonte sportivo", nedeljnik koji se bavio amaterskim fudbalom. To je značilo da me je otac morao voziti na razna igrališta da bih došao do informacija i izveštaja. Moja tadašnja devojčica, je prve nedelje kada nisam mogao da izađem sa njom pošto sam išao na utakmicu, govorila da joj je dečko zaludeni novinar, druge i treće nedelje je izašla sa geometrom, koji je nedeljom uvek bio slobodan.

Vrlo lepo iskustvo, naravno mislim na novinarske početke. Išao bih sa beležnicom i beležio sve ono što mi je izgledalo bitno. Tada je nastalo moje poštovanje prema sudijama, prema tim mladim ljudima, plemenitim i hrabrim, koje svi vredaju: obe ekipe, navijači. Izgledali su kao ličnosti pune dostojanstva i ravnoteže. Nikada nisam video, ni među mladim sudijama, napad panike ili hysterije. Nikada nisam video da su izgubili glavu ili da plaču, nego sam uvek video sigurnost i smirenost. U jednoj od svojih knjiga Pismo mom sinu o fudbalu, posvetio sam poglavlje sudijama, a Pjerluidi Kolina, u svojoj autobiografiji je deo tog poglavlja stavio kao uvod svoje knjige. Fudbal u prvi plan stavlja igrače:

dobre, manje dobre, prolazne, ali postoje i sudije, koji su, po meni, od suštinskog značaja. Biću iskren, nikada nisam verovao u potkupljivost sudija. Sudija mora u sekundi da odluči, dok danas, pre svega kada pišemo izveštaj za noćno izdanje, pozovemo redakciju da bi videli šta je pokazao televizijski snimak. Tako mi novinari, ne napravimo grešku, ali sudija riskira sve u jednom jedinom trenu.

Vratimo se na temu brzine. Činjenica da se odluka donosi u deliću sekunde, ne ostavlja mogućnost za razmišljanje. Pomisli šta bi bilo kada bi sudije mogle da pogledaju snimak i da donesu odluku. Zamisli šta bi se desilo kada se sa takvom odlukom, koja je donesena uz pomoć snimka, ne bi svi složili. Koliko bi tek to izazvalo sumnji...

Od početka moje karijere, kada sam još bio sanjar, figure sudije i golmana su mi se činile od velikog značaja. Nije čudo da je golman našao najviše mesta u literaturi. Bolje da nastavim sa pričom, ili ću izgubiti nit. Kada sam završio gimnaziju otišao sam da volontiram u redakciju Tuttosport. U početku sam bio potrčko. Najveće ime, majstor, je bio Vladimiro Kaminiti. Kako je samo umeo sa pridevima. Direktor je bio Đanpaolo Ormecano, pravi genije. Dobijao sam neki dinar za svoj rad, a prvi zadatak mi je bilo angažovanje u vaterpolo prvenstvu. Kolega, čije ime neću reći, dao mi je žeton za govornicu i rekao: "Ovo je žeton da pozoveš redakciju". Dao mi je i drugi žeton, i pojasnio da bi trebalo da pozovem redakciju "Corriere dello sport", pošto će kolega iz tog dnevnika biti zajedno s mojim kolegom, a pak obojicu čekaju dve simpatične gospođice.

Čini se da i novinari imaju probleme sa ljubomornim suprugama. Ne samo sudije.

Sećam se da sam kasnije išao i na bejzbol (na brzinu sam naučio pravila), pa zatim ogromno uzbuđenje kada sam pisao članak, na Ormecanov poziv, koji je izašao na trećoj strani

("Dečko da vidimo šta znaš, potrebna mi je topla, nova priča"). Ispričao sam storiju o Vinčencu Marinu, sinu prijatelja mojih roditelja iz Brazila, koji je igrao u Italiji, u Breši, kao igrač sredine terena, zajedno sa Jakolinom i Bretucom. Govorilo se i da je Juventus zainteresovan za njega, spremili su dva igrača Mastropaskva i Muzijela za trampu. Povreda je prekinula obeavajuću karijeru. Počeo sam tako, sa Vinčencom Marinom, svoju naratorsku karijeru. Ormecano je 1974 članak objavio na trećoj strani. U tom trenutku osećao sam se kao Hemingvej, Brera, Arpino, Kerouk... činilo mi se da letim i da sam postao najvažniji i najčuveniji novinar u Italiji. Ormecano me smesta spustio na zemlju, poslavši me da izveštavam sa utakmica četvrte lige. Recimo, ipak, da je 13 septembra 1974. počela moja novinarska karijera s člankom naslovljenim Stari igrač koji postaje dete. Kasnije sam počeo da saradujem sa nedeljnikom "Calciofilm", koji je vodio Đorđo Gandolfi, ali ubrzo nakon toga Aldo Biskardi me je imenovao dopisnikom "Paese sera" iz Torina. Debitovao sam u prestižnom rimskom dnevniku sa pričom o štoperu Frančesku Morini. U međuvremenu sam napustio Tuttosport, zbog sentimentalnih problema (žena, misterij bez sretnog kraja!). Jednog prelepog dana me je pozvao Italo Kuči, direktor Guerin sportiva. Znaš ko me je preporučio Kučiju? Đovani Arpino. Svideo sam mu se, kao i moj stil pisanja, a pošto nije u Torinu mogao da nađe pravog čoveka, obratio se svom prijatelju Italu. Kuči prepričava ovu epizodu u svojoj knjizi Neprijatelj na dan. Tako me je 1976, tačnije u septembru, Kuči pozvao da napišem članak o Albertu Marketiju, ali i o Tardeliju i Kabriniju, mladim igračima, budućim zvezdama italijanskog fudbala. Poslao sam članak Kučiju, kome se svideo, i tako je počela saradnja sa dnevnikom Guerin sportivo. Tada sam delio stan sa odličnim novinarom Paolom Zijanijem. Ubrzo sam počeo da putujem po Evropi. Moje prvo putovanje je bilo u Bastiju, na Korziku, povodom utakmice koju je u evropskim kupovima igrao Torino.

Sećam se, iz tih godina, sa zadovoljstvom Enca Bearcota. Kuči ga je jako kritikovao, više je voleo Bernardinija. Došlo je nesporazuma, čak je i na naslovnoj strani naših novina izašlo nešto

ružno protiv Bearcota. U toj klimi, i sa takvim uvodom, Kuči je odlučio da me pošalje kod Bearcota radi ekskluzivnog intervjua. Kada mi je rekao, poskočio sam, i pokušao sam da objasnim Kučiju da Bearcot sigurno neće pristati da da' intervjua novinaru dnevnika Guerin sportivo. Kuči nije hteo ni da čuje, čak me je nagovarao da to uradim. " Hoćeš da budeš novinar? Hajde onda polazi!" Odlučio sam da telefoniram Bearcotu i pokušam da zakažem sastanak. Čovek na centrali nije razumeo moje prezime, tako da se obratio Bearcotu:" Gospodine traži vas Darwin". Bearcot je odgovorio:" Za Darvina i Frojda sam uvek tu". Razgovarali smo i zatražio sam intervjua. Kada sam mu rekao da sam iz Guerin sportiva, začutao je, ali mislim da je shvatio da se radi o mladom novinaru, stoga je pristao. Otišao sam do njega. Bio je izuzetno ljubazan, učtiv, zavoleo me je. Razgovarali smo. Satima. Kakva divna osoba! Dugo smo razgovarali, tako da sam mogao da napravim grandiozan intervjua. Govorili smo o svemu i svačemu, ne samo o fudbalu. O njegovom kraju Fruliju, o Pazoliniju, o turskoj poeziji. Tako su se Kuči i Bearcot ponovo zbližili. Tokom 1982. Kuči je bio jedan od retkih koji je branio nacionalnu selekciju Italije u periodu igranja po grupama na Svetskom prvenstvu u Španiji, u Vigu, kada su azuri bili vređani, ponižavani, pozivani da se vrate kući. Između mene i Bearcota, nakon tog intervjua, nastalo je pravo prijateljstvo, i kada god bi se videli pozdravili bi se kako to rade veliki prijatelji. Zbog toga je, moj kolega Feručio Kavalero, izmislio priču, naravno potpuno neosnovanu, da sam ja tajni Bearcotov sin.